

## ТРАНСФАРМАЦЫЯ БАНКАЎСКІХ ПАСЛУГ ДЛЯ МАЛОГА І СЯРЭДНЯГА БІЗНЭСУ ПАД УПЛЫВАМ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ

**Макланаў І. М.,** *Закрытае акцыянернае таварыства «Альфа–Банк»,  
г. Мінск, Беларусь*

Новыя інфармацыйныя тэхналогіі, асабліва Інтэрнэт, змянілі сучасную камерцыйную дзейнасць. Менавіта інфармацыйным тэхналогіям належыць сёння вызначальная роля ў галіне тэхналагічнага развіцця дзяржавы. Банкаўская сістэма - адна з сфэраў найбольш актыўнага спажывання інфармацыйных тэхналогій. Развіццё банкаўскага бізнесу без выкарыстання інфармацыйных тэхналогій немагчыма, паколькі выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій з'яўляецца адным з ключавых фактараў эфектыўнасці і канкурэнтаздольнасці сучаснага банка. Да асноўных сусветных тэндэнцыяў развіцця лічбавых тэхналогій у сферы фінансаў сёння можна аднесці:

- стварэнне сістэм, якія дазваляюць праводзіць аддаленую ідэнтыфікацыю праз сістэмы дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання;
- выкарыстанне банкамі біямэтрычных тэхналогій для магчымасці дыстанцыйнага аказання ўсяго спектру банкаўскіх паслуг;
- выкарыстанне ў фінансавай сферы інтэрфейсаў прыкладнога праграмавання, якія дазваляюць дзяржаўным органам, камерцыйным арганізацыям і фізічным асобам актыўна карыстацца інфармацыйнымі, аплатнымі і статыстычнымі сэрвісамі банкаў і іншых нябанкаўскіх крэдытна-фінансавых устаноў;
- развіццё аплатнай індустрыі ў сетцы Інтэрнэт;
- стварэнне сістэм хуткіх плацяжоў;
- развіццё краўдэканомікі;
- выкарыстанне тэхналогіі блокчэйн і крыптавалют [1].

За апошнія дзесяцігоддзі ў банкаўскім сектары адбылася глыбокая трансфармацыя з-за змяненняў у сусветнай фінансавым асяроддзі. Найважнейшым змяненнем ў банкаўскім сектары сталі вялікія поспехі ў фінансавых інавацыях і тэхналогіях, якія з'яўляюцца вынікам глабальных эканамічных і палітычных нестабільнасцяў. Паляпшэнне фінансавых інавацый і тэхналогій прывяло да таго, што E-banking стаў неад'емнай часткай банкаўскага сектара. Электроннае банкаўскае абслугоўванне змяніла жыццё ўсіх людзей сучаснасці і лічыцца хваляй інфармацыйнай рэвалюцыі. Раней банкаўскія кліенты павінны былі асабіста наведваць філіялы банкаў для здзяйснення транзакцый праз свае бягучыя (разліковыя) рахункі, але з прыходам інтэрнэт-банка змяніліся спосабы ажыццяўлення фінансавых транзакцый. Хоць, E-banking быў папулярны сярод інфармацыйна пісьменных людзей на працягу многіх гадоў, яго папулярнасць расце, і людзі адкрываюць шматлікія перавагі, якія прадстаўляюцца онлайн-банкінгам. У сённяшніх ўсё больш інтэграваных фінансавых сістэмах, якія сутыкаюцца з больш высокай валацільнасцю, большай канкурэнцыяй і больш высокімі часовымі абмежаваннямі, электроннае банкаўскае абслугоўванне стала неад'емнай часткай глабальнай фінансавай асяроддзя для задавальнення розных патрэбаў кліентаў банкаўскага сектара.

Навуковы даследчык Брэтт Кінг адзначае тры этапы інфармацыйнага развіцця банкаў. Апошні этап характарызуецца, як «Банк 3.0» – сучасны інавацыйны банк, у якім практычна ідэальна выбудаваныя бізнес-працэсы і тэхналогіі, прапрацавана дэталёвая доўгатэрміновая стратэгія для ўсіх узроўняў кіравання, рэалізуюцца ўсе усталяваныя паказчыкі КРІ, пастаянна развіваюцца і ўкараняюцца новыя прадукты (паслугі) і каналы продажаў, высокая якасць абслугоўвання і задаволенасць кліентаў, актыўная падтрымка кіраўніцтва банка праектаў і задач развіцця. На сённяшні дзень, большасць беларускіх банкаў абралі вектар на пабудову бізнэс-мадэлі «Банк 3.0». Найбольш у гэтай галіне прасунуліся банкі сярэдняга і малога па-

меру з прыватнай формай маёмасці, якія ставяць перавагу развіццю камісійных даходаў над маржынальнымі. Асабліва можна адзначыць такія распрацоўкі як:

- экспрэс-крэдыт ад Белгазпрамбанка – для таго каб яго атрымаць, не трэба здзяйсняць цяжкую працэдуру падачы заяўкі, інтэрнэт-банк ажыццяўляе аналіз абаротаў прадпрыемства і прапаноўвае суму ліміта, афармленне цалкам дыстанцыйнае;
- мабільныя дадаткі Альфа-Банку і Прыорбанку дазваляюць ажыццяўляць плацяжы;
- Альфа-Банк у апошняй версіі інтэрнэт-банку адмовіўся ад ЭЦП, для адпраўкі плацяжу прыходзіць смс-код на нумар уладальніка бізнэса.

Трэба адзначыць працу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусь, які вызначыў прыярытэтычныя мэты ў развіцці лічбавых банкаўскіх тэхналогій і выступае з шэрагам ініцыятыў і праектаў. Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь сочыць за асноўнымі сусветнымі тэндэнцыямі развіцця лічбавых тэхналогій у сферы фінансаў і стараецца адказваць запытам часу. Напрамкі развіцця лічбавага банкіngu нашай дзяржавы вызначаны ў Стратэгіі развіцця лічбавага банкіngu ў Рэспубліцы Беларусь на 2016–2020 гады [2].

У адпаведнасці з Нацыянальнай стратэгіяй ўстойлівага развіцця 2030 Рэспубліка Беларусь павінна стаць адным з сусветных цэнтраў па стварэнні лічбавай эканомікі. Для захавання канкурэнтаздольнасці банкаўская сістэма Рэспублікі Беларусь павінна да 2025 года па сваіх сістэмным і інстытуцыянальным характарыстыках і тэхнічнай аснашчанасці дасягнуць стандартаў банкаўскіх сістэм перадавых дзяржаў. Для гэтага банкаўская сфера будзе працаваць па наступных напрамках: паляпшэнне якасці распрацоўкі і рэалізацыі бізнес-стратэгіі і працэсаў, якія дазваляюць хутка адаптаваць новыя фінансавыя прадукты і тэхналогіі, больш шырока выкарыстоўваць дыстанцыйныя формы фінансавых паслуг (мабільнага банкіngu, інтэрнэт-банкіngu, іншых сістэм дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання (СДБА)), ствараць інтэграваныя сэрвісна-разліковыя сістэмы [3].

З найбольш верагодных распрацовак у галіне банкаўскіх паслуг для малога і сярэдняга бізнэса, якія з'яўляцца на рынку ў бліжэйшы тэрмін можна прагназаваць наступныя: распаўсюджанне нефінансавых сэрвісаў і бізнэс адукацыйных праграм, ужыванне API, пашырэнне ўжывання біяметрычных дадзенных, адкрыццё бягучых (разліковых) рахункаў і выдача фінансавання бізнэса па СДБА.

Большасць беларускіх банкаў у трансфармацыі банкаўскіх паслуг для малога і сярэдняга бізнэса раўняюцца на расейскі Цінькофф Банк. Але мадэль гэтага банку не зусім прымальна ў Беларусі. Па-першае, варта адзначыць, што для Рэспублікі Беларусь застаецца актуальным пытанне фінансавай пісьменнасці насельніцтва, (такое ж пытанне існуе і ў Расеі). Па-другое, прыватнае ўспрыманне адлегласці і часу. У Беларусі бізнэс сканцэнтраваны пераважна ў Мінску, абласных цэнтрах і найбольш буйных абласных гарадах. Такім чынам, у большасці выпадкаў бізнэсмэн можа патрапіць да банку за невялікі тэрмін 5–15 хвілін, каб яго пытанне вырашылі за яго. У Расеі адлегласці значна большыя – на шлях да банку можна страціць некалькі гадзін, што вымушае ў мэтах эканоміі часу самастойна вырашаць пэўныя пытанні і больш актыўна вывучаць СДБА. Таму ў Беларусі не так відавочна карысць СДБА.

Такім чынам можна лічыць, што для Беларусі характэрны высокі ўзровень выкарыстоўвання інфармацыйных тэхналогій для банкаўскай сферы, ён будзе пашырацца пры жаданні банкаў знізіць выдаткі на аказанне паслуг, ад спрашчэння працэдур ужывання, якія рэгламентуюцца дзяржавай, пры росце фінансавай і цыфравой пісьменнасці беларусаў, а таксама ад пашырэння прысутнасці бізнэса ў малых гарадах і вёсках.

#### Спіс выкарыстаных крыніц

1. Міхайлова-Станюта, І., Дземідовіч, І. Инновационный уровень развития сектора информационно-коммуникационных технологий в Республике Беларусь / І. Міхайлова-Станюта, І. Дземідовіч // Банкаўскі веснік. – 2017. – № 10/651 (кастрычнік). – С. 61–66.
2. Стратэгія развіцця лічбавага банкіngu на 2016-2020 гады: Пастанова Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь 2016.03.02 № 108.

3. Внедрение информационных технологий в бизнес // Молодежный научный форум: Технические и математические науки: электр. сб. ст. по материалам XIII студ. междунар. заочной науч.-практ. конф. – М.: «МЦНО». – 2014 – № 6(13) / [Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: [https://nauchforum.ru/archive/MNF\\_tech/6\(13\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_tech/6(13).pdf) – Дата доступа: 06.12.2018.

## ВЕКТОР РАЗВИТИЯ РЫНКА БАНКОВСКИХ КАРТ В УКРАИНЕ

**Мельник Е. Н.,** *Уманский национальный университет садоводства,  
г. Умань, Украина*

Современные электронные инструменты для проведения платежей завоевывают признание и популярность во всем мире. С развитием коммуникаций интернет проникает во все уголки земного шара, предлагая пользователю различные электронные сервисы, в том числе финансовые. Темпы роста оборотов платежей с помощью электронных инструментов постоянно растут.

Ситуация развития рынка пластиковых карт в Украине кардинально отличается от ситуаций которые характеризуют развитие рынка пластиковых карт в экономически развитых странах. В отличие от европейских стран, где пластиковые карты являются неотъемлемой частью экономических отношений в Украине данное направление только еще в стадии активного становления.

В процессе расчетов активация происходит бурное развитие платежных систем, адаптированных к реалиям украинской экономики. Востребованность в банковских картах продиктовано качественными изменениями в организации платежей преимущественно в безналичных формах. В последние годы пластиковые карты можно рассматривать в виде классического инструмента комплексного обслуживания клиентов. Использование в банковской деятельности современных инновационных технологий затрагивают вопросы повышения качества, мобильности, прозрачности и удобства предоставления банковских продуктов и услуг. Именно поэтому банковская карта является показателем.

С помощью карточек клиенты могут получать заработную плату и пенсию, рассчитываться в торговых сетях, заказывать и оплачивать самые разные услуги, осуществлять банковские переводы и получать кредиты.

Основной прирост карточек происходит благодаря зарплатным проектам. Поскольку международные карточки требуют немедленных и довольно значительных инвестиций, банкам экономически выгоднее воплощать зарплатные проекты с использованием локальных карточек, предназначенных для выдачи наличных сотрудникам предприятий и организаций через банкоматы и оплату покупок в местных учреждениях и организациях через банкоматы.

Сегодня на банковском рынке наблюдается устойчивый рост объемов безналичных платежей с использованием карточек и снятых с карточных счетов наличных средств, увеличивается количество активных (действующих) карточек и терминального оборудования. Именно банковские карты призваны сократить наличный оборот и снизить затраты на эмиссию, хранение, инкассацию и пересчет наличных денежных знаков. Также карты стимулируют ускорение оборачиваемости платежей и расчетов.

Для выявления основных тенденций развития рынка платежных карт в Украине нами рассмотрено ряд показателей, характеризующих активность работы украинских банков за последние десять лет (табл. 1).

Анализируя таблицу 1, необходимо отметить стремительное развитие электронных платежей в Украине. С начала 2010 г. по октябрь 2018 г. количество банков, которые являются участниками внутригосударственных платежных систем, а также международных систем уменьшилась на 48 %, однако количество эмитированных активных платежных карт выросло на 26 % (с 29 104 тыс. шт. до 36 643 тыс. шт.), банкоматов на 26 % (с 28 938 шт. до 36 387 шт.) и терминалов почти в три раза (с 103 063 шт. до 282 173 шт.).